

SUOMALAISEN
LÄKIMIESYHDISTYKSEN JULKAISUJA
C-SARJA N:o 6

Vammala 1961, Vammalan Kirjapaino Oy.

ISBN 978-951-855-879-1 (PDF)

Toimituskunta

P A A V O K A S T A R I
O L L I I K K A L A
A N T T I S U V I R A N T A

Kunniajäsenilleen
KAARLO KUSTAA KAIRALLE
ja
URHO JONAS CASTRÉNILLE
heidän täyttäessään 75 vuotta

kunnioittavasti
Suomalainen Lakimiesyhdistys

Erik Castrén

Yhdistyneiden Kansakuntien toimintaa koskevia tulevaisuudennäköaloja

Yhdistyneiden Kansakuntien (YK) toiminta määräytyy järjestön peruskirjan 1 ja 2 artiklassa ilmaistujen päämäärien ja periaatteiden, peruskirjan sekä siihen perustuvien muiden sääntöjen ja jäsenvaltioiden käyttäytymisen mukaan. Säännöt antavat puitteet järjestön toiminnalle, mutta ohjelman toteuttaminen on jäsenten varassa. Hyvätkään säännöt eivät auta, jollei niitä rehellisesti noudateta, ja toisaalta voidaan säännöissä olevat puutteet korvata jäsenten hyvällä tahdolla.¹ Tässä ei ole tarkoitus ryhtyä selostamaan YK:n pyrkimyksiä enempää kuin sen toimintaa koskevia sääntöjä, jotka ovat useimmille ainakin pääpiirteis- sään tunnettuja. Todettakoon vain, että YK:n päämäärät ja sen toimintaa ohjaavat periaatteet ovat yleviä ja suurelta osalta yleisen kansainvälisen oikeudenkin hyväksymiä. Jos valtiot todella eläisivät niiden mukaan, asiat olisivat maapallolla hyvällä kannalla.² YK:n toimintamuodoista ja menettelyjärjestyksestä on peruskirjassa ja eri elinten toimintaa koskevissa lisäohjeissa yksityiskohtaisia määräyksiä, jotka

¹ Monet katsovat — ilmeisesti oikeutetusti —, ettei Kansainliiton luhistumiseen ollut syynä sen peruskirjan heikkous vaan jäsenten haluttomuus antaa järjestölle riittävää tukea.

² Ehkä vakavin huomautus, joka voidaan tehdä YK:n järjestelmää vastaan, koskee sitä, että samalla kun peruskirja kieltää väkivallan käytön valtioiden välisissä suhteissa — mikä on oikein —, se ei tarjoa mitään tehokkaita rauhanomaisia keinoja epäoikeudenmukaisten tai muutoin kohtuuttomiksi käyneiden tilanteiden korjaamiseksi.

yleensä ovat tarkoituksenmukaisia, mutta joihin sisältyy myös eräitä valitettavia puutteita. Nyt ei liioin voida antaa edes ylimalkaista katsausta YK:n tähänastisesta laajasta ja monipuolisesta toiminnasta, jota on saatu seurata melkein päivittäin lehdistön ym. välityksellä. Kaikki tiedämme, että järjestöllä on ollut sekä suuria vastoinikäymisiä että huomattavaa menestystä, jos lähinnä pidetään silmällä sen poliittista toimintaa, joka on sen tärkein toiminnanmuoto.³

YK:n peruskirjaa ja järjestön toimintaa voidaan tietenkin arvostella ja on arvosteltu ankarastikin monella eri perusteella,⁴ mutta yleensä myönnetään, että järjestöstä on suurta hyötyäkin, jopa siinä määrin etteivät valtiot enää voisi tulla toimeen ilman sitä. Voinemmekin lähteä siitä, että ellei aivan odottamatonta tapahdu, järjestö tulee pysymään koossa ja jatkamaan toimintaansa edelleenkin. YK joutui kyllä toimintansa alkuvuosina kokemaan varsin vakavia kriisejä mm. Korean sodan aikana, jolloin Neuvostoliitto jo kutsui väliaikaisesti edustajansa pois eräistä YK:n elimistä. Järjestön jäsenluku pysyi myös jo välillä monta vuotta samana eräiden turvallisuusneuvoston pysyvien jäsenten välisten erimielisyyksien takia, vaikka jäsenehdot täyttäviä pyrkijöitä oli runsaasti ja vaikka järjestö päämääriensä mukaisesti oli tarkoitettu yleismaailmalliseksi. Vasta v. 1955 portit avautuivat melkein kaikille, ja sen jälkeen YK:hon on tullut jatkuvasti jäseniä varsinkin uusien, itsenäistyneiden valtioiden parista, mitä on tervehdittävä tyydytyksellä, koska yleismaailmallisuus alkaa suurin piirtein olla saavutettu.⁵ V. 1956 alkoivat uudet vakavat poliittiset kriisit Suezilla ja Unkarissa, joita seurasivat v. 1958 Libanonin ja nyt viimeksi Afrikassa Kongossa ja muuallakin sattuneet vakavat levottomuudet. Poliittinen ilmapiiiri on muutoinkin viime aikoina huonontunut koko maailmassa. YK:lle on annettava

³ Epäpoliittisella alalla on toiminta tietenkin ollut helpompaa, joten se myös on ollut tuloksellisempaa, sikäli kuin tässä voi vertauksia suorittaa.

⁴ Peruskirjahan oli kompromissin tulos eikä siinä menty valtioyhteisön organisoinnissa läheskään loppuun saakka. Toiminta taas on ollut usein heikkoa eikä ole vastannut järjestöön kiinnitettyjä toiveita.

⁵ Järjestön ulkopuolella ovat enää vain ns. jaetut valtiot eli Saksa, Korea ja Vietnam, Mongolia, Mauretania, pysyvästi neutraali Sveitsi, eräät kääpiövaltiot ja ne uudet valtiot, joiden jäsenanomuksia ei vielä ole ehditty käsitellä.

tunnustus siitä, miten se on hoitanut näitä sekä eräitä aikaisempiakin selkkauksia ja miten sen on onnistunut selvittää useimmat niistä tai ainakin lieventää jännitystä jonkinlaisen väliaikaisratkaisun tai muiden menetelmien avulla. Tällöin on erityisesti mainittava YK:n turvajoukkojen menestyksellinen käyttö ensin Suezilla ja nyt Kongossa.⁶

Millaiseksi tulee YK:n toiminta muodostumaan tulevaisuudessa? Todettakoon tällöin aluksi, että järjestön tehtävät ovat suuresti lisäntyneet ja laajentuneet, samalla kun eräät alkuperäiset tavoitteet ovat jatkuvasti jääneet saavuttamatta. Uusista tärkeistä ja YK:lle ilmeisesti paljon työtä aiheuttavista kysymyksistä mainittakoon esim. ilmapiirin ylempien kerrosten ja avaruuden käyttöä koskevat ongelmat.⁷ YK:n ohjelmaan kuuluvista vanhoista elintärkeistä kysymyksistä on ensi sijassa viitattava asevarustusten supistamistoimintaan.

YK on myös rakenteellisesti muuttunut huomattavasti siitä, millainen se oli, kun se v. 1945 alkoi toimintansa. Alkuperäisen vähän yli viidenkymmenen jäsenen sijasta järjestön jäsenluku lähenee jo sataa. Mukana on nyt suurin osa toisessa maailmansodassa tappiolle joutuneista valtioista, joukossa entiset ja jälleen tärkeän aseman saavuttaneet suurvallat Japani ja Italia. Toisaalta on eräs turvallisuusneuvoston pysyvä jäsen Kiina tavallaan järjestön ulkopuolella, koska sitä edustaa järjestössä vain Formosassa ja erällä muilla Kiinan saarilla vallassa oleva ns. Kansallisen Kiinan hallitus.⁸ Huomattavin muutos on kuitenkin siinä, että painopisteen oltua ennen selvästi Euroopassa ja Amerikassa jäsenistön aasialaisten ja afrikkalaisten valtioiden lukumäärän kas-

⁶ Tieteisopissa on lausuttu epäilyksiä, onko turvajoukkojen käytölle oikeudellista perustetta YK:n peruskirjassa. Ks. *Vallat*, The Competence of the United Nations General Assembly, Recueil des cours à l'Académie de Droit international (Rec. cours) 1959 II s. 272 ss. ja toisaalta *Schwarzenberger*, International Law Association Hamburg Conference 1960: Report on Problems of a United Nations Force s. 6 ss. Todettakoon, että YK ja asianomaiset valtiot ovat hyväksyneet nämä turvajoukot siinä muodossa kuin niitä on käytetty.

⁷ Ks. tästä esim. allekirjoittaneen kirjoitusta »Luftrummetts och rymdens internationellträttsliga ställning, Nordisk Tidskrift för international Ret 1960, s. 113 ss. ja *Chaumont*, Le droit de l'espace, Paris 1960.

⁸ Tämä on nurinkurista ja aiheuttaa myös käytännöllisiä vaikeuksia Kiinan ja järjestön välisten asioiden hoidossa.

vaessa eri maanosat ja rodut alkavat olla yhä enemmän tasaväkisiä.⁹ Tämä on tietenkin oikein ja kohtuullista, mutta yhteisen pohjan löytäminen ja tehokkaisiin tuloksiin pääseminen voi ainakin aluksi suuresti vaikeutua.

Eräät peruskirjan edellyttämät tärkeät järjestelyt, jotka varsinkin yleisen turvallisuuden voimassapitämisen kannalta olisivat olleet tuiki tarpeellisia, ovat valitettavasti vielä keskeneräisiä.¹⁰ Näyttääpä suorastaan siltä, että eräät niistä ovat rauenneet epämääräiseksi ajaksi. Tämä viimeksimainittu koskee erityisesti järjestön ja sen jäsenvaltioiden kesken solmittavia sotilassopimuksia, joiden puuttuessa järjestö ei voi ryhtyä sotilaallisiin pakkotoimenpiteisiin rauhanhäiritsijöitä ja -rikkomia vastaan. Jossain määrin tämän puutteen korvaavat edellä mainitut turvajoukot, joilla kuitenkin on aivan eri asema kuin sotilaallisiin pakkotoimenpiteisiin osallistuvilla sotavoimilla. Ensimmäinen mainituillahan on lähinnä ennakoestävä merkitys, siten että niitä sijoitetaan asianomaisten suostumuksin tulenaroille alueille eristämään riitakumppanit toisistaan, eikä niillä ole oikeutta käyttää aseita muuta kuin puolustautumiseen.¹¹

Järjestön perustajat arvelivat, että YK:sta tulisi tehokas välikappale valtioiden välisten riitojen selvittelyä varten. Peruskirja laadittiin kuitenkin tässä suhteessa jo alunperin varovaiseen muotoon sikäli, että järjestö voi yleensä eli ellei ole kysymyksessä kansainvälistä rauhaa ja yleistä turvallisuutta vaarantava riita tai tilanne, esittää asianomaisille vain suosituksia. Oikeudelliset riidat oli tarkoitus lähinnä selvittää järjestön oikeudellisessa elimessä eli Kansainvälisessä tuomioistuimessa, mutta valtioiden ei ole pakko kääntyä tämän tuomioistuimen puoleen. Kehitys onkin mennyt siihen, että YK on yleensä välttänyt tekemästä vakavissakaan tapauksissa riitapuolia velvoittavia päätöksiä — joiden tehostaminen sotilaallisten pakkokeinojen puuttuessa saattaisikin tuottaa

⁹ Kansainvälinen oikeusyhteisöhän käsitti vielä vähän yli sata vuotta sitten pelkästään Euroopan kristilliset valtiot. Nyt ovat kaikki mukana, eikä vain emävaltionsa välityksellä vaan useimmat itsenäisinä jäseninä.

¹⁰ Edellä on jo viitattu asevarustusten supistamistoimintaan, jossa ei ole päästy alkua pitemmälle.

¹¹ Turvajoukot ovat edelleenkin toiminnassa vain väliaikaisesti, ja monet valtiot vastustavat vakinaisten turvajoukkojen perustamista.

vaikeuksia — sekä tyytynyt tällöinkin vain sovittelemaan ja tekemään erilaisia ehdotuksia.¹² Haagin tuomioistuimeen turvauduttiin varsinkin alkuvuosina ani harvoin eikä sillä vielääkään ole kovin paljon työtä, mikä johtuu mm. siitä, että vain vajaa puolet YK:n jäsenistä on hyväksynyt Tuomioistuimen perussäännön ns. valinnaisehdon, joka koskee tuomiovallan etukäteen myöntämistä tietyissä tapauksissa, jolloin monet ovat sen tehneet vain varsin pitkälle menevin rajoituksin. Valitettavasti valtiot eivät ole osoittaneet erityisempää halua selvittää oikeudellisia ja poliittisia riitoja YK:n ulkopuolellakaan esim. välitysoikeudellisessa menettelyssä. Eräät kansainvälisen oikeuden tutkijat ovatkin sitä mieltä, että koko kansainvälinen oikeuselämä on suorastaan taantunut YK:n aikakautena verrattuna esim. Kansainliiton vuosiin ja viime vuosisadalla vallinneeseen tilanteeseen.¹³ Tämä käsitys lienee kuitenkin liian pessimistinen, mutta ei voi kiistää, etteikö tällä alalla olisi saatu kokea suuria pettymyksiä, eikä tulevaisuuskaan tällä hetkellä näytä kovin valoisalta.

Kokemus on osoittanut, että YK:n peruskirjassa on paljon puutteita ja heikkouksia, mikä tietenkin vaikuttaa haitallisesti sen toimintaan. Peruskirjan tarkistuskysymys on kyllä jatkuvasti vireillä, ja siitä on jo keskusteltu YK:ssa, mutta toistaiseksi on pakko olla odottavalla kannalla. Nykyisin ei näet ole mitään mahdollisuuksia saada aikaan korjauksia juuri niihin kohtiin, jotka tätä eniten kaipaisivat, ja pelkkien muodollisten tai toisarvoisten seikkojen takia ei yleiseen tarkistukseen kannata ryhtyä. Mutta myös peruskirjan osittaista muuttamista koskevat yritykset¹⁴ ovat toistaiseksi rauenneet. Peruskirjaan — samoin kuin muihin valtiosopimuksiin — voi kuitenkin jatkuvan ja vähitellen sitovaksi tunnustetun käytännön perusteella tulla muutoksia siitä huoli-

¹² Ks. *Robinson*, *Metamorphosis of the United Nations*, Rec. cours 1958 II s. 531 ss., jossa osoitetaan, miten YK on muuttunut toimeenpanevasta kansainvälisestä järjestöstä diplomaattiseksi neuvotteluelimeksi.

¹³ Näin *Giraud*, *Le développement des relations internationales et la régression du droit international depuis le début du XXème siècle*, *Internationalrechtliche und staatsrechtliche Abhandlungen: Festschrift für Walter Schätzel*, Düsseldorf 1960, s. 201 ss.

¹⁴ Turvallisuusneuvoston, Kansainvälisen tuomioistuimen ja Talous- sekä sosiaalineuvoston jäsenmäärän korottaminen.

matta, että peruskirja on eräänlainen kansainvälisen oikeusyhteisön valtiosääntö ja siis ns. jäykkä asiakirja. Ja näin onkin käynyt jopa eräissä tärkeissä kohdissa kuten esim. turvallisuusneuvostossa suoritettavia äänestyksiä koskeviin sääntöihin nähden.¹⁵ Tämä mahdollisuus on edelleenkin olemassa, mutta sen toteutuminen riippuu sattumasta, yksikin jäsen voi estää tätä tietä tapahtuvien muutosten syntymisen, eikä peruskirjan säännöksille voi tehdä liian suurta väkivaltaa.

Tarve peruskirjan tarkistukseen muodossa tai toisessa on tullut entistä välttämättömämmäksi jo siitä syystä, että YK:n jäsenmäärä on niin huomattavasti kasvanut. Toisaalta on yleiskokous tullut niin laajaksi, että sen työskentely saattaa käydä varsin raskaaksi ja aikaa vieväksi, ellei tehtäviä vähennetä ja työskentelymuotoja rationalisoida entistä enemmän. Toisaalta on taas turvallisuusneuvoston ja ehkä eräiden toistenkin elinten kuten talous- ja sosiaalineuvoston jäsenluku suhteetoman pieni YK:n jäsenmäärän noustua melkein kaksinkertaiseksi alkuperäisestä määrästä,¹⁶ mutta niin kauan kun järjestön johdossa olevat valtiot eivät voi sopia uusien paikkojen jakaantumisesta, tullaan tällaiset muutokset estämään viime kädessä veto-oikeuteen turvautuen. Sihteeristön jäsenmäärää voidaan sen sijaan peruskirjan estämättä lisätä ja sen toimintaa tehostaa, kuten jo on tapahtunutkin. — Onhan sihteeristöön myös otettava virkamiehiä uusista jäsenmaista, ei vain kohetuussyistä, vaan jotta saataisiin parempi kosketus niihin. — Tämä tietenkin jossakin määrin korvaa muiden elinten toimintaan liittyvät puutteet ja vaikeudet, mutta sihteeristön toimivaltuudethan ovat melko rajoitetut, sen ollessa vain valmistava ja toisia elimiä muulla tavoin avustava elin. Sihteeristön johdossa oleva pääsihteeri on kuitenkin eri asemassa. Hänelle on jo peruskirjan mukaan varattu useita tärkeitä teh-

¹⁵ Päteviksi katsottuja päätöksiä voidaan näet saada siellä aikaan, vaikkeivät kaikki pysyvät jäsenet niihin myötävaikuttaisikaan, kunhan nämä jäsenet vain eivät äänestä vastaan. — Muista käytännön aikaansaamista muutoksista ks. *Robinson*, m.t.s. 547 ss.

¹⁶ Sen sijaan ei ole yhtä selvä, olisiko Kansainvälisen tuomioistuimen jäsenmäärää lisättävä, koska yli 15 jäsentä käsittävä oikeudellinen elin saattaa tulla hyvinkin raskassoutuiseksi. Tuomioistuimen täytyisi ehkä tällöin toimia jaostoina tai siten, että vain osa jäsenistä osallistuu esim. arvan perusteella kunkin asian käsittelyyn, mutta tällaisiinkin järjestelyihin sisältyy tiettyjä varjopuolia.

täviä, ja hänellä on sen mukaiset laajat toimivaltuudet. Viime vuosina on hänen vaikutusvaltansa kasvanut kasvamistaan, hänen kykyjään on käytetty entistä enemmän. Hyväntahtoisen tulkinnan avulla voidaan, sikäli kuin halutaan, hänen asemaansa vielä nykyisestäänkin vahvistaa.¹⁷

YK:n toiminnasta aiheutuvat kustannukset kasvavat sitä myöten, kun tehtävät lisääntyvät. Erityisesti turvajoukkojen ylläpitäminen on tullut varsin kalliiksi. Uusien jäsenten mukaantulo lisää myös menoja, ja kun monilla näistä uusista valtioista on ainakin alussa taloudellisia vaikeuksia, ei niille voi asettaa suuria jäsenmaksuosuuksia. Päinvastoin moni niistä tarvitsee huomattavaa sekä taloudellista, teknillistä ym. apua, minkä organisoiminen tulee tuottamaan järjestölle paljon huolta. Joka tapauksessa eivät nämä kustannukset ole sitä suuruusluokkaa, että ne saisivat estää tehokasta toimintaa. Mutta tästä huolimatta on jo toisinaan syntynyt vaikeuksia sekä kustannusten rahoittamisessa että niiden perimisessä jäsenvaltioilta.¹⁸

Jo ennen YK:n jäsenmäärän suurta kasvua oli ryhdytty toimenpiteisiin YK:n yleiskokouksen toiminnan tehostamiseksi. Ensimmäisen aiheen tähän antoi turvallisuusneuvoston kykenemättömyys — mikä johtui eräiden pysyvien jäsenten keskinäisestä erimielisyydestä — selvittää valtioidenvälisiä vakavia riitoja ja vaaralliseksi käyneitä kansainvälisiä tilanteita. Niinpä Korean sodan aikana hyväksyttiin tunnettu *Uniting for Peace*-päätöslauselema missä määritettiin, mitä yleiskokouksen on omalta kohdaltaan tehtävä turvallisuuden ylläpitämiseksi. Tässä yhteydessä muutettiin myös yleiskokouksen työjärjestystä mm. siten, että yleiskokous voitiin kiireellisissä tapauksissa kutsua koolle lyhy-

¹⁷ Pääsihteerin asemasta ks. esim. *Virally*, *Le rôle politique du Secrétaire général des Nations Unies*, *Annuaire français de Droit international* 1958 s. 360 ss. ja *Simmonds*, »Good Offices» and the Secretary-General, *Nordisk Tidsskrift for international Ret* 1959 s. 330 ss. — Neuvostoliitto teki, kuten muistetaan, YK:n v:n 1960—61 yleiskokouksessa ehdotuksen, että pääsihteerin tilalle asetettaisiin kolmimiehinen kolleegi, jonka päätökset olisi tehtävä yksimielisesti. Tätä ehdotusta yleensä kuitenkin vastustettiin, koska sen edellyttämä uusi järjestelmä saattaisi lamaannuttaa järjestön toiminnan juuri silloin, kun tarvitaan nopeita ja välttämättömiä toimenpiteitä.

¹⁸ Tämä koskee etenkin Suezin kanavan perkausmaksuja sekä myös YK:n turvajoukoista aiheutuvia kustannuksia nyt viimeksi Kongossa.

essä ajassa, jolloin asioiden käsittelyä siellä voitiin myös nopeuttaa. Tois-
taiseksi eivät yleiskokouksen varsinaiset istunnot ole ainakaan sanotta-
vasti pidentyneet uusien jäsenten mukaantulon johdosta. Mutta sen
jälkeen kun nykyisten huoltohallintoalueiden ja siirtomaiden itsenäis-
tymisprosessi on saatettu loppuun — mihin ei ilmeisesti enää mene ko-
vinkaan monta vuotta —, ja kaikki uudet valtiot sekä ehkä myös eräät
vanhoista järjestöön kuulumattomista valtioista ovat liittyneet YK:hon,
voi tilanne vaikeutua siten, että yleiskokouksen istunnot venyvät koh-
tuuttoman pitkiksi ja ettei kiireellisiä asioita saada tarpeeksi nopeasti
päätökseen.¹⁹ Tällöin käy ehkä välttämättömäksi jälleen muuttaa työ-
järjestystä esim. lyhentämällä yleiskuulusteluun varattua aikaa,²⁰ pe-
rustamalla uusia, sekä pysyviä että tilapäisiä, valiokuntia — kuten jo
nytkin on tehty — ja siirtämällä eräitä tehtäviä muille järjestöille tai
elimille YK:n ulkopuolella. YK:n nykyisistä erityisjärjestöistä on jo
suuri apu, ja niiden rinnalle voidaan perustaa sekä uusia erityisjärjes-
töjä että alueellisia järjestöjä sekä taloudellisia, poliittisia että muitakin
tehtäviä varten.²¹ YK:n peruskirja edellyttää, jopa suosii tällaisten jär-
jestelyjen suorittamista, sikäli kuin niillä toteutetaan YK:n päämääriä
sen periaatteita noudattaen. Tällaisesta desentralisaatiosta on yleensä
pelkästään hyötyä. Mutta toisinaan siihen saattaa liittyä varjopuolia-
kin, erityisesti milloin on kysymyksessä poliittiset liittoutumat, joiden
usein katsotaan kohdistuvan jotakin toista valtiota tai valtioryhmää vas-
taan synnyttäen täten epäluuloa ja jännitystä valtioiden kesken.

Eräs YK:n yleiskokouksen toimintaan liittyvä kysymys, joka ei kyl-
läkään ole uusi, mutta joka ehkä saattaa jälleen tulla ajankohtaiseksi
YK:n jäsenmäärän kasvaessa, koskee jäsenvaltioiden äänimäärää. Ylei-
nen sääntöhän on kansainvälisissä konferensseissa — jollainen myös
YK:n yleiskokous on —, että jokaisella valtiolla kokoonsa, väkilukuun-
sa, poliittiseen mahtavuuteensa ym. seikkoihin katsomatta on sama ääni-

¹⁹ Toisaalta tulevat huoltohallinto- ja siirtomaa-asiat loppumaan, mikä hel-
pottaa työtaakkaa.

²⁰ Äänestyksethän loppujen lopuksi ratkaisevat, mutta tietenkin on keskuste-
luillakin huomattava merkitys.

²¹ Nykyisin toimii esim. YK:n taloudellisia järjestöjä jo neljässä maanosassa.

määrä eli yksi ääni.²² Tämä johtuu jo valtioiden oikeudellisesta tasa-arvoisuusperiaatteesta. Toisaalta on ehkä kuitenkin jonkin verran kohututonta, että esimerkiksi suurten liittovaltioiden, joiden osavaltiot saattavat erota väestönsä ja sisäisen järjestysmuotonsa ym. puolesta huomattavasti toisistaan ja joilla jopa saattaa olla rajoitettu kansainvälinen oikeustoimikelpoisuus, on tyydyttävä samaan äänimäärään kuin joidenkin kääpiövaltioiden. Kiinteiden suhteiden luomista valtioiden kesken olisi suosittava, mutta jos tämä johtaa sananvallan vähenemiseen kansainvälisissä kysymyksissä, voi tämä estää lähentymistä.²³

Valtion oikeudellinen tasa-arvoisuus on tietenkin tärkeä asia, luetaanhan se yleensä valtion ns. perusoikeuksiin. Siitä voidaan kuitenkin tehdä ja siihen on jo tehtykin eräitä poikkeuksia juuri kansainvälisissä järjestöissä mm. siinä suhteessa, että eräisiin suppeampiin elimiin pääsevät itseoikeutettuina vain tärkeimmät valtiot toisten saadessa tyytyä olemaan niissä väliaikaisesti, sikäli kuin ne sinne valitaan.²⁴ Valtiolle on tärkeintä, että sen olemassaoloa ja itsenäisyyttä kunnioitetaan. Tasa-arvoisuudesta on sen sijaan helpompi tinkiä, ja käytännössä siitä joudutaan usein tinkimään. Mutta äänestysääntöjen muuttaminen kansainvälisissä konferensseissa ja erityisesti YK:n yleiskokouksessa kohtaa eräitä käytännöllisiä vaikeuksia, jotka saattavat olla ylivoimaisia. Taloudellisissa järjestöissä voidaan äänet jakaa sen mukaan, kuinka suurella panoksella kukin on osallistunut järjestön toimintaan tai muilla rahassa mitattavilla perusteilla. Mutta miten menetellään poliittisluontoisissa järjestöissä ja konferensseissa? Mikä tällöin ratkaisee, väkiluku, alueen laajuus, väestön sivistystaso, taloudelliset voimavarat, sotavoimien vahvuus vai jokin muu seikka? Eräissä Euroopan järjestöissä kuten esim. Euroopan neuvoston yleiskokouksessa, on äänimäärästä voitu sopia siten, että tärkeimmillä valtioilla on 18 ja pienimmillä

²² Poikkeuksia on kyllä toisinaan esiintynyt varsinkin taloudellisuusluontoisten järjestöjen piirissä. Esimerkkeinä mainittakoon vain Kansainvälinen valuuttarahasto ja Kansainvälinen jälleenrakennuspankki.

²³ Ilmeisesti eivät valtiot kuitenkaan kiinnitä ratkaisevaa huomiota tähän näkökohtaan, kuten osoittaa mm. Egyptin ja Syyrian tapaus.

²⁴ Ks. tarkemmin *Broms, The Doctrine of Equality of States as Applied in International Organizations*, Vammala 1959, s. 123 ss.

3 ääntä.²⁵ Tällainen järjestely on ollut mahdollista tässä piirissä, koska asianomaisilla valtioilla on vanhat yhteiset perinteet ja muutoinkin varsin läheiset suhteet. Sen sijaan jaoittelun suorittaminen ja sen hyväksyminen koko maapallon valtioiden kesken on huomattavasti vaikeampaa. Missään tapauksessa ei tasa-arvoisuusperiaatteesta saa poiketa YK:ssa siten, että joiltakin pienimmiltä ja poliittisesti merkityksettömillä valtioilta riistettäisiin koko äänivalta siten, että niiden sallittaisiin ottaa osaa vain keskusteluihin mutta ei äänestyksiin YK:n yleiskokouksessa.²⁶

YK:n toimintaa tulevaisuudessa helpottaisi suuresti, jos sen oikeudellisen elimen, Kansainvälisen tuomioistuimen vaikutusvaltaa voitaisiin lisätä siten, että sen ratkaistavaksi annettaisiin entistä huomattavasti enemmän valtioidenvälisiä oikeudellisia riitoja ja että YK:n muut elimet, ennen kaikkea yleiskokous ja turvallisuusneuvosto, pyytäisivät nykyistä useammin Tuomioistuimelta lausuntoja oikeudellisista kysymyksistä. Ja elleivät valtiot haluaisi kääntyä Kansainvälisen tuomioistuimen puoleen, voisivat ne käyttää välitysoikeudellista menettelyä, jolla on se etu, että välitystuomioistuin voidaan kokoonpanna siten, että se on sopiva ratkaisemaan myös poliittisia riitoja.

Kansainvälisen oikeuden kodifioimistoimintahan kuuluu YK:n ohjelmaan, ja YK onkin perustanut sitä varten pysyvän elimen, *International Law Commissionin* joka pitää vuosittain kokouksia ja joka on jo tehnyt monta arvokasta ehdotusta, joista osa on johtanut kansainvälisten sopimusten solmimiseen. Kansainvälinen oikeus on jatkuvasti puutteellista ja vanhentunutta, ja tämä on omiaan haittaamaan valtioiden rauhanomaista yhteistoimintaa niin YK:n piirissä kuin muualla. *International Law Commissionin* työtaakka on kuitenkin valitettavasti liian suuri, jotta se voisi siitä selviytyä riittävän nopeasti suhteellisen lyhyinä istuntokausinaan. Näin muodoin on hyvä, että kansainvälistä oikeutta tutkitaan myös eri maissa ja kansainvälisoikeudellisten yhdistysten toimesta,

²⁵ Tämä jako ei tietenkään vastaa todellisia voimasuhteita.

²⁶ Tällaista järjestelmää tuskin on suunniteltukaan ja sen käytäntöönottaminen aiheuttaisi ilmeisesti äänioikeudettomien valtioiden eroamisen YK:sta.

jolloin erityisesti on kiinnitettävä huomiota YK:n toimintaan.²⁷ Myös yksityiset kansalaiset olisi saatava kiinnostumaan entistä enemmän kansainvälisoikeudellisiin ja YK-kysymyksiin, onhan tässä sellainen ala, joka koskee läheisesti kaikkia.

On vaikeata lähteä ennustamaan, millaiseksi YK:n tulevaisuus on muodostuva, koska tähän vaikuttaa niin monta ennalta arvaamatonta tekijää. Toivottavasti kehitys tulee olemaan suotuisa. Mutta kaikkine nykyisine puutteineen ja heikkouksineen tällä järjestöllä on hyvin tärkeä asema kansainvälisessä oikeusyhteisössä. On pidettävä suurena saavutuksena, että on pystytty luomaan tällainen koko maapallon käsittävä poliittinen elin, jossa maailman johtavat valtiomiehet tapaavat säännöllisesti toisiaan ja jossa voidaan keskustella melkein mistä asiasta tahansa. Jo tämä yksistään on omiaan lähentämään valtioita ja kansoja toisiinsa. Pahinta on, jos valtiot eristäytyvät toisistaan, jolloin ne eivät opi tuntemaan toisiaan eivätkä pysty antamaan arvoa toisilleen, vaan kasvattavat epäluuloa ja vihaa toisiaan kohtaan. Ja kiivaskin väittely on toki parempi kuin kieltäytyminen keskusteluista ja välien katkaiseminen.

²⁷ Monessa maassa toimii sekä kansainvälisen oikeuden että ns. YK-yhdistyksiä ja viimeksi mainittuja yhdistää lisäksi kansainvälinen liitto.